

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

Список використаних джерел:

1. Медведєва О. А. Концесія як правова форма використання державного майна у господарській діяльності недержавними суб'єктами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / О. А. Медведєва ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2005. – 17 с.
2. Коритко Л. Я. Правове регулювання діяльності торговельних суб'єктів господарювання Східної Галичини та Буковини у складі Австро-Угорщини / Л. Я. Коритко // Вісник господарського судочинства. – 2008. – № 3. – С. 142–147.
3. Палаженко К. С., Цимбаленко Я. Ю. Узагальнення історичного досвіду становлення та розвитку державно-приватного партнерства. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 4. С. 107–111.
4. Gibson M. W. British strategy and oil, 1914–1923. PhD thesis University of Glasgow. – 2012. – 252 p.

Ключові слова: концесії, державно-приватне партнерство, механізм державно-приватного партнерства, концесійні проекти, концесіонер, концесіодавець, інвестиції, довгострокові інвестиції.

Key words: concessions, public-private partnership, mechanism of publicprivate partnership, concession projects, concessionaire, concession-giver, investments, long-term investments.

ДИМОВ КИРИЛО БОРИСОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЖИТЛО БІЖЕНЦІВ ТА ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ ВНАСЛІДОК МІЖНАРОДНОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Як відомо, тисячі громадян були вимушено переміщені в межах території України, тікаючи від збройного конфлікту та його наслідків. Одним з найголовніших чинників такого переміщення була втрата або потенційна втрата житла цими особами. Кількість громадян, які втратили житло та вимушено переселилися зі своїх домівок, збільшилась до мільйонів після ескалації збройного конфлікту та введення регулярних військ російської федерації на територію України у 2022 році. За даними дослідження Київської школи економіки за рік з початку російського агресії 24 лютого 2022 року загальна сума прямих задокументованих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі склала понад \$143,8 млрд (за вартістю заміщення). Найбільша частка у загальному обсязі прямих втрат належить житловим будівлям (37,3 % або \$53,6 млрд) [5].

Світова спільнота, а також законодавчі влади різних країн були поставлені перед викликами прийняття додаткового законодавства

та розробки ефективних міжнародно-правових механізмів стосовно біженців та вимушених мігрантів, зокрема, законодавства стосовно забезпечення права на житло, адже наразі констатуємо початок міграційної кризи саме з того часу. Більш того, нагальним також стало питання мігрантів на території країн Європейського Союзу та Північної Америки, адже цим країнам довелося вдосконалювати власне законодавство, щоб адаптуватися до напливу людей з України, яке б відповідало положенням міжнародних договорів та конвенцій.

Так, наприклад, одна з країн, яка прийняла найбільшу кількість українських біженців та осіб, які звернулися за тимчасовим захистом – це Польща. Інформаційне видання «Ukrainian in Poland» зазначає, що починаючи з 16 березня 2022 року, у всіх осіб, які прибувають з України, з'явилась можливість подати заяву на отримання польського ідентифікаційного коду PESEL (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności) він складається з одинадцяти цифр і використовується у «Загальній електронній системі обліку населення» з 1979 року. Цей документ надає українцям в Польщі право скористатися рядом можливостей для забезпечення більш комфортного перебування на території цієї країни, серед них і доступ до житла. Тож громадяни України, які з початком повномасштабної російської агресії в'їхали до Польщі та наразі орендують або планують орендувати житло, можуть скористатися спеціальною програмою фінансової підтримки, яку держава надає для тих родин, які не мають коштів на утримання орендованої (або власної) нерухомості. Йдеться про допомогу на житло, відому полякам як «дodatek mieszkaniowy» (dodatek mieszkaniowy) [2].

Дослідження прийнятих нормативно-правових актів та розроблених міжнародно-правових механізмів за останній рік дає відповідь на питання яким чином здійснювався розвиток національного законодавства різних країн, які стали притулком для хвиль біженців протягом міграційної кризи, викликані міжнародним збройним конфліктом між російською федерацією та Україною, зокрема, законодавства стосовно забезпечення прав на житло біженців та внутрішньо переміщених осіб відповідно до міжнародних нормативно-правових актів, зокрема Керівних принципів ООН з питань внутрішнього переміщення, Конвенції про статус біженців тощо. Відомо, що один з найвищих органів Європейського Союзу – Рада ЄС на засіданні в Брюсселі 4 березня 2022 року, проголосувала за застосування Директиви від 20 липня 2001 року № 2001/55/ЄС про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та несення їх наслідків. Цей документ вводить в дію спрощений механізм, який був розроблений ще в далекому 2001 році, проте є надзвичайно актуальним зараз і є набагато швидшим та ефективнішим, ніж, наприклад, набуття статусу біженця в деяких аспектах. Одним з прав, які надаються Директивою, є право на забезпечення житлом (заселення у центр для переміщених осіб чи надання засобів для проживання). Механізм забезпечення житлом залежить від законодавства кожної конкретної країни ЄС, яка приймає осіб з України [1].

З моменту збройної агресії РФ та ескалації міжнародного збройного конфлікту в Україні пройшло більше року, проте національні та міжнародні програми продовжують діяти та подовжують свою дію на роки вперед, адже міграційна криза та проблема відсутності житла і нормальних умов на окупованих чи деокупованих територіях нікуди не зникла. Так, наприклад, Гельсінський комітет в Угорщині, який надає безкоштовну юридичну допомогу біженцям та особам, що отримали статус тимчасового захисту, на своєму офіційному сайті оголосив, що термін дії карток тимчасового захисту (menedékes) автоматично подовжується до 4 березня 2024 року. Це означає, що особи зі статусом тимчасового захисту (menedékes) все ще зможуть легально перебувати в Угорщині, працювати, орендувати квартиру, ходити до школи та мати доступ до медичного обслуговування. Незважаючи на те, що картки вказують іншу дату, вони залишатимуться дійсними згідно із законом відповідно до розділу 5 (3) Урядової постанови 86/2022 (III. 7), що набуває чинності з 1 березня 2023 року. Тому міграційна служба Угорщини не випускатиме нові картки, оскільки в цьому немає потреби [4].

Окрім національного законодавства країн до нових проблем у галузі міграційного права повинно адаптуватися також і сучасне міжнародне право. Розглядаючи, зокрема, розвиток нормативно-правової бази, прийнятої Парламентською асамблеєю Ради Європи (далі – ПАРЄ), слід відзначити важливість доповіді Андре Валліні, одного з представників Франції в ПАРЄ: «Як правильно використовувати конфісковані активи злочинного походження?», а також резолюції, яка була прийнята на її основі. Так, офіційний сайт ПАРЄ зазначає, що держави-члени Ради Європи повинні «визначити і заморозити» якомога більше активів російських громадян і державних підприємств, які підпадають під цілеспрямовані санкції за їхню відповідальність в агресивній війні, розпочатій проти України з боку російської федерації. На думку парламентарів, уряди повинні передбачити використання відповідних активів, зокрема будинків і квартир, для прийому українських біженців. За словами Асамблеї, російська федерація буде зобов'язана відшкодувати Україні збитки, завдані їй агресивною війною, що відкриє шлях для «використання цих активів для часткового погашення фінансового боргу» російської федерації перед Україною [3].

ПАРЄ не зупинилась лише на ухваленні резолюції стосовно конфіскації майна громадян РФ. Держави-члени Асамблеї наразі прийняли ще декілька документів, серед яких резолюція «Правові аспекти та аспект прав людини в агресії російської федерації проти України», яка зазначає, що Асамблея повторила заклик до всіх держав-членів Ради Європи «створити міжнародний механізм компенсації, включаючи міжнародний реєстр збитків, у співпраці з українською владою, зважаючи на перевагу Ради Європи завдяки досвіду, набутому Європейським судом з прав людини та Комітетом міністрів в оцінці та виконанні вимог щодо справедливого відшкодування за серйозні порушення прав людини, а Організація має відігравати провідну роль у створенні та управлінні майбутнім механізмом» [6].

Незважаючи на складнощі та бюрократію з боку національних державних органів та міжнародних організацій, процес вдосконалення правової бази з питань забезпечення права на житло для біженців та вимушених мігрантів, повільними, але впевненими кроками відбувається. В цьому активно беруть участь представники авторитетних міжнародних організацій, таких, як ПАРЕ, Гельсінські комітети в різних країнах, органів Організації Об'єднаних Націй тощо, які пропонують нові способи забезпечення житлом, відшкодування збитків як фізичним особам, так і державі Україна, тож є впевненість, що до кінця міжнародного збройного конфлікту в Україні, а також певний час після його закінчення, міжнародна спільнота об'єднається та запропонує дійсно ефективні способи вирішення проблеми захисту права на житло мігрантів з України.

Список використаних джерел:

1. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj>
2. Dodatek mieszkaniowy: finansowa pomoc na oренду житла для українців в Польщі. Ukrainian in Poland. URL: <https://www.ukrainianinpoland.pl/uk/ukrainians-in-poland-can-receive-financial-assistance-for-rental-housing-uk/>
3. Houses and apartments confiscated from Russian citizens and state enterprises subject to targeted sanctions should house refugees. URL: <https://pace.coe.int/en/news/8694/houses-and-apartments-confiscated-from-russian-citizens-and-state-enterprises-subject-to-targeted-sanctions-should-house-refugees>
4. Information and legal assistance for refugees from Ukraine. Hungarian Helsinki Committee. URL: <https://helsinki.hu/en/ukr/>
5. Київська школа економіки. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України за рік від початку повномасштабного вторгнення. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/03/UKR_Feb23_FINAL_Damages-Report.pdf
6. ПАРЕ визначила, яким має бути майбутній механізм компенсації збитків Україні. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3659873-pace-viznacila-akim-mae-buti-majbutnij-mehanizm-kompensacii-zbitkiv-ukraini.html>

Ключові слова: біженці, вимушені мігранти, право на житло, ПАРЕ, тимчасовий захист.

Key words: refugees, forced migrants, right to housing, The PACE, temporary protection.

Галімурка Петро Іванович

Тимчасові заходи Міжнародного суду ООН як підстава
для обмеження юрисдикційних імунітетів: український контекст . . . 389

Громлюк Аліна Віталіївна

Проблемні питання розгляду справ ЄСПЛ за скаргами
щодо порушення права власності . . . 392

Джевага-Третьякова Світлана Юріївна

Становлення та розвиток концесії . . . 394

Димов Кирило Борисович

Розвиток міжнародних та національних механізмів захисту
права на житло біженців та вимушених мігрантів внаслідок
міжнародного збройного конфлікту в Україні . . . 397

Жакун Маргарита Юріївна

Захист іноземних інвестицій в умовах воєнного стану:
міжнародний досвід для України . . . 401

Мануїлова Катерина Вікторівна,

Рудецька Поліна Андріївна

Міжнародна кримінальна відповідальність посадових осіб
держави за вчинення міжнародного злочину . . . 404

Редченко Ярослав Олександрович

Міжнародно-правова проблематика визнання цифрових валют
офіційними платіжними засобами . . . 407

Степанова Снежана Петрівна

Елементи нової моделі міжнародного волонтерства в Україні . . . 411

Череповський Костянтин Валерійович

Справедливий і рівноправний режим як багатопарова
комбінація принципів права . . . 415

Шипко Станіслав Олександрович

Міжнародно-правове регулювання боротьби з кіберзлочинністю . . . 419

СЕКЦІЯ 9
ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО
В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ
ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ

Кібік Ольга Миколаївна,

Слободянюк Ольга Василівна

Інтеграційна стратегія в системі забезпечення відновлення
та розвитку України . . . 422

Котковський Володимир Станіславович

Повоєнне реформування енергетичного комплексу України . . . 426

Котлубай Вячеслав Олексійович

Підвищення рівня інноваційності українських бізнес-структур
в умовах війни . . . 428